

o poznamenané žalobě přímo proti každému vlastníku této nemovitosti může být vedena. Vymáhající věřitel si tedy právem stěžuje, když první soud jeho návrh na povolení vnučené správy zamítl s odůvodněním, že nemovitost od oné doby knihovně přešla na jiného vlastníka.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Dlužník domáhá se zamítnutí návrhu na povolení vnučené správy nemovitosti z důvodu, že v čase návrhu již nebyl knihovním vlastníkem a věřitel měl podle § 60 knih. zák. vésti exekuci přímo proti nynějším knihovním vlastníkům. K dobytí peněžitě pohledávky může věřitel vésti exekuci na jmění dlužníka, v exekučním titulu jmenovaného (§§ 7, 54 ex. ř.). Výjimku z tohoto pravidla obsahuje § 60 knih. zák., exekučním řádem podle čl. XIII. čís. 7 úvoz. zák. k ex. ř. nedotčený, že knihovní poznámka hypotekární žaloby má za následek, že žaloba nabývá účinnosti i proti každému pozdějšímu vlastníku zástavy a že zejména lze na základě právo-
platného rozhodnutí nebo vykonatelného smíru o poznamenané žalobě vésti exekuci na zavazenou nemovitost přímo proti každému vlastníku této nemovitosti. Mohlo by se tudíž zdát, že dlužník nemá na tom právního zájmu, byla-li jeho věřiteli k dobytí dluhu povolena exekuce vnučenou správou nemovitosti, na kterou jeho věřitel podle § 60 knih. zák. exekuci vésti může, a že jest povolujícím usnesením jen potud dotčen, pokud mu byla uložena náhrada nákladů návrhu, že však k této náhradě nákladů, k uskutečnění práva nutných, jest podle § 74 ex. ř. povinen. Avšak dlužník jest podle § 65 ex. ř. k rekursu proti povolení exekuce, proti němu směřující, vůbec oprávněn, jestliže exekuce neměla být proti němu povolena. Předpisem § 60 knih. zák. jest sice uznána účinnost exekučního titulu proti pozdějšímu nabyvateli nemovitosti, ale není upuštěno od požadavku §§ 87, 97 a 133 ex. ř. a § 21 knih. zák., že nemovitost jest vlastnictvím dlužníka. Dokud vymáhající věřitel nepřijal nového vlastníka nemovitosti ve smyslu §§ 1405 a 1408 obč. zák. za svého dlužníka na místě dlužníka, v exekučním titulu jmenovaného, arcí nepozbyl prodejcem nemovitosti práva proti dlužníku dosavadnímu, ale změnou stavu knihovního mu byla odňata možnost, vésti exekuci na tuto nemovitost proti dlužníku dosavadnímu, a byl odkázán žádati za povolení exekučního titulu, jenž podle § 60 knih. zák. poznámkou žaloby stal se také proti novému nabyvateli účinným. Když tudíž soud, k povolení exekuce příslušný, jsa zároveň soudem knihovním i exekučním, stav knihovní znal a tento stav knihovní žádanému povolení exekuce na tuto nemovitost proti dlužníku, v exekučním titulu jmenovanému, zabraňoval, právem zamítl návrh na povolení exekuce, podle stavu knihovního proti tomuto dlužníku neproveditelné (§ 101 ex. ř.).

Čís. 1155.

Ustanovení dědické smlouvy, dle něhož, zemře-li jeden z manželů, nezanechav pokrevních příbuzných, má pozůstalý manžel ohledně jmění, podléhajícího společenství statků, býti universálním dědicem, jest povoláním pozůstalého manžela za dědice.

Při svém druhém sňatku uzavřela zůstavitelka s manželem svatební smlouvu, dle níž pojaty byly některé věci do majetkového společenství a jež v čl. VI. stanovila, že, »zemře-li jeden z manželů, nezanechav p - krevních dědiců, pozůstalý manžel ohledně jmění, podléhajícího společenství statků, má býti universálním dědicem«. K pozustalosti přihlásil se manžel ze smlouvy a syn zůstavitelčin z prvního manželství ze zákona. Byv poukázán pozůstalostním soudem na pořad práva, žaloval syn na neplatnost dědické smlouvy. O b a n i ž š í s o u d y žalobě vyhověly. D u v o d y: Ze znění čl. VI. smlouvy vysvítá, že slovo »universální dědic«, na něž odvolatel klade takovou váhu, bylo užito jen s ohledem na veškeré jmění p o d l é h a j í c í s p o l e č e n s t v í s t a t k ů, nikoliv však v tom smyslu, že by žalovaný měl obdržeti celou pozustalost. Ježto v odstavci V. smlouvy bylo výslovně ustanoveno, že nemovitosti, jež nejsou ve smlouvě uvedeny, jsou vyloučeny z částečného společenství statků, a ježto žalovaný sám připouští, že zůstavitelka zanechala nemovitosti, na něž se společenství statků n e v z t a h u j e, jest jasno, že v dědické smlouvě nebyla ani celá budoucí pozůstalost Anny M-ové (zůstavitelky) slíbena, ani část její (§ 1249 obč. zák.). Poukazuje-li žalovaný k tomu, že pořizovateli v případě ustanovení dědice jest volno učiniti ohledně části pozustalosti pořízení odkazem, dlužno podotknouti, že odstavec V. smlouvy, jehož se odvolatel dovolává, neobsahuje odkazu, nýbrž že si v něm zůstavitelka pouze vyhradila právo vládnouti majetkem, jenž nebyl podroben společenství statků. Všechny další pokusy odvolatelovy, jimiž se snaží, jak by vylíčil poslední pořízení Anny M-ové v uvedené smlouvě jako ustanovení dědice, jest odmítnouti jako nezdařené. Poukazuje-li žalovaný k tomu, že jediné pravá vůle zůstavitelova je směřodátná, je to sice správné, a nepopírá se, že bylo vůlí zůstavitelčinou, aby její manžel dosáhl jmění podléhajícího společenství statků; ale pro to, že by byla Anna M-ová, zřizujíc jmenovanou smlouvu, svého manžela chtěla ustanoviti universálním dědicem celé pozůstalosti, schází jakákoliv opora. Taktéž se nedostává oprávněnosti tvrzení žalovaného, že dle smlouvy nastupuje ve všechna aktiva a pasiva, že tedy má obdržeti celou p o z u s t a l o s t, nikoliv však všechny věci podržeti. I okolnost, že budoucí dluhy, jejichž výše při uzavírání smlouvy nemohla býti známa, má manžel, jenž přežil druhého manžela, převzít (§ 1235 obč. zák.), nemůže názor žalovaného, že se v tomto případě jedná o povšechnou poslušnost, odůvodniti. Ani nemůže okolnost, že žalovanému ve smlouvě bylo nařízeno, by nejbližším příbuzným zemřelé vyplatil $\frac{1}{4}$ čistého společného jmění v odhadní ceně soudně zjištěné, vlastnost žalovaného jako dědice odůvodniti, protože zůstavitel může i odkazovníkům podobné příkazy udělit. Poukazuje-li odvolatel na prohlášení zůstavitelčino v »testamentě« ze dne 13. dubna 1920, »že se ona a její manžel dle svatební smlouvy navzájem ustanovili povšechnými dědici, a že zůstavitelka má jen právo se sklepem a lisovnou volně nakládati«, nestalo se tímto prohlášením ani ustanovení dědice, ani se nestalo opatření, učiněné ve smlouvě z 5. dubna 1905, ustanovením dědicem; ono proto ne, protože uvedenými slovy nebylo vysloveno ustanovení dědice, a toto proto ne, protože pouhým prohlášením nějaké osoby, že podnikla jednání, z něhož vzniká právo, toto jednání ještě není provedeno. Vůle zůstavitelova sama o sobě k ustanovení dědicem nestačí. Co se týká poznámky odvolatelovy, že, i kdyby dědická

smlouva neobsahovala ustanovení dědice, musila by aspoň jako odkaz býti zachována, je vytknouti, že i výroku prvního soudu lze bezpochyby jen v tom smyslu rozumět, že uvedená smlouva je neplatná jako smlouva dědická, a že tím nemělo býti vysloveno, že uvedené listině vůbec žádný právní význam nepřisluší. Ježto se však ve sporu jedná o zjištění dědického práva, neměl první soud příčiny, zabývat se otázkou, neobsahuje-li snad poslední pořízení, ve smlouvě obsažené, právoplatný odkaz. Výtku v tomto směru prvnímu soudu činěná je proto taktéž neopodstatněná. Ježto zde není platného ustanovení žalovaného za dědice testamentem nebo dědickou smlouvou, nastává posloupnost zákonná, a první soud právem vyslovil, že žalobci jako synu zůstavitelčinu přísluší dědické právo po jeho matce.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvnímu soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D u v o d y:

Odvolací soud ve shodě se soudem první stolice uznal, že odstavec VI. notářského spisu ze dne 5. dubna 1904 neobsahuje ustanovení dědice t. j. povolání k universální sukcesi, ať již ohledně celé pozůstalosti, neb ohledně alikvotního dílu pozůstalosti, že tedy jako smlouva dědická pro nedostatek zákonných podmínek (§§ 602, 1249 obč. zák.) jest neplatná. Výtku žalovaného, že odvolací soud v té příčině nesprávně posoudil věc po stránce právní (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), jest odůvodněná. O tom, že zůstalý manžel dotčeným odstavcem notářského spisu nebyl ustanoven dědicem alikvotního dílu pozůstalosti zemřelého manžela t. j. dílu vzhledem k celé pozůstalosti určitého, ovšem nelze pochybovati. Jde tedy jen o to, zda zůstalý manžel má býti dědicem celé pozůstalosti zemřelého manžela, jak žalovaný snaží se doličiti. V tom směru pak již doslov notářského spisu mluví pro žalovaného. V odstavci VI. rozlišují se zřejmě dva případy proti sobě stavěné, totiž a) kdyby některý z manželů zemřel se zanecháním pokrevních dědiců; — b) kdyby zemřelý manžel nezanechal dědiců pokrevních. V prvním případě má nastati dědická posloupnost z zákona, patrně proto, že ohledy na pokrevní dědice byly stranám silnější, než ohledy na druhého manžela. V druhém případě má zůstalý manžel — s obmezením tam naznačeným, o kterém bude ještě řeč — mocí smlouvy býti universálním dědicem zemřelého, má tedy nastati dědická posloupnost z smlouvy. Také ta okolnost, že příslušná ustanovení byla sepsána notářem, tedy osobou práv znalou, nasvědčuje tomu, že nebylo bez zralé rozvahy použito slov »universální dědic«, znamenajících nástupce ve veškeré jmění, aktivní i pasivní. V té příčině lze se však přidati k názoru žalovaného, že dodatku »ohledně jmění podrobeného společenství statků« dlužno rozuměti tak, že zůstalý manžel byl povolán za nástupce veškerého aktivního a pasivního jmění zemřelého manžela — s vyloučením určitých věcí, totiž věcí do společenství statků nepojatých, ohledně kterých každý manžel si vyhradil právo volné dispozice, že tedy jde o případ instituce *excepta certa re*. Že zůstalý manžel má dle vůle stran nastoupiti také v pasiva zemřelého, což jest nejbezpečnějším příznakem universální sukcese, plyne z úvahy, že předmětem společenství statků a tudíž i předmětem pořízení na případ

smrti učiněno bylo též celé budoucí jmění, které v sobě zahrnuje nejen aktiva, nýbrž i dluhy. Tomu není na závadu okolnost, že, pokud se přítomného jmění tkne, byly jen určité věci (aktiva) podrobeny společenství statků (§ 1235 obč. zák.), ježto nebylo ani tvrzeno, že v době zřízení notářského spisu ten neb onen manžel měl dluhy, nevztahující se k těmto věcem a proto nepřecházející na manžela smlouvou k dědictví povolaného. Dovolací soud přidává se k stanovisku žalovaného tím spíše, když takto lze zjednatí průchod vůli stran z notářského spisu patrné, přičemž nesejde na tom, zda se dědické smlouvě přikládá ráz obligační smlouvy či ráz posledního pořízení, poněvadž v prvním případě platí předpis § 914 obč. zák. (§ 102 třetí dílčí novely), dle něhož při výkladu smluv nesluší lpěti na slovném znění, nýbrž sluší vyšetřiti úmysl stran a rozuměti smlouvě tak, jak toho žádá obvyčej poctivého obchodu, v druhém případě pak zásada, že vůle zůstavitelova má pokud možná býti splněna (§ 558 obč. zák.). Když tomu tak jest, nelze z důvodu nižšími soudy uvedených pokládati dědickou smlouvu za neplatnou. Tu pak nabývá ovšem rozhodujícího významu otázka další, kterouž odvolací soud se svého stanoviska se nezabýval, totiž otázka, je-li tu eventualita, na niž v odstavci VI. notářského spisu pamatováno, že zemřelá Anna M-ová zanechala pokrevní dědice, v kterémžto případě má nastati dědická posloupnost ze zákona, smlouva dědická tudíž pozbývá účinnosti. V tom směru do slova notářského spisu mluví pro žalobce, poněvadž tento, jak nesporno, jest synem, tedy pokrevním dědicem zemřelé Anny M-ové. Než žalovaný namítal, že ono ustanovení odstavce VI. notářského spisu nemá toho smyslu, nýbrž že dědická posloupnost ze zákona měla dle vůle stran nastati jen tehdy, kdyby tu byli pokrevní dědici z jeho manželství s Annou M-ovou (z druhého manželství této), — že tak se umluvili, tak to notáři oznámili, notář tak tomu porozuměl, a v tom smyslu použil slov »pokrevní dědici«. Námitka žalobcova, že taková úmluva byla by dle § 887 obč. zák. plativšího v době zřízení notářského spisu, bezvýznamná, jest neoprávněna. Nešloť by o úmluvu, která by s listinou se nesrovnávala nebo něco nového v sobě obsahovala, nýbrž o ústní úmluvu, která by přicházela v úvahu pro výklad písemné smlouvy a proto mohla dojiti povšimnutí. Bylo tudíž důležité, zjistiti v tom směru pravou vůli stran a proto provésti důkazy v té příčině žalovaným nabízené, hledíc ovšem též k protidůkazům žalobcovým. Důkazy tyto nebyly nižšími soudy připuštěny, ježto byly pokládány dle odchýlného právního názoru nižších soudů za zbytečné. S hlediska dovolacího soudu mohou však býti závažny. Jest tu tedy v tomto směru i neúplnost řízení dle čís. 2 § 503 c. ř. s., a bylo proto vrátiti věc prvému soudu (§ 510 c. ř. s.). Bude-li na základě výsledků doplněného řízení zjištěno, že »pokrevními dědici« minily strany pokrevní dědice z druhého manželství, tedy ne žalobce, šlo by — poněvadž jich nesporně tu není — pouze o otázku další, zda a pokud přísluší žalobci — ve dle smluvního dědického práva žalovaného — dědické právo ze zákona ve smyslu § 1253 obč. zák. Kdyby však bylo zjištěno, že dle vůle stran sluší za pokrevního dědice pokládati též žalobce, byla by ovšem dle odstavce VI. notářského spisu dědická smlouva bezúčinná a nastávala by dědická posloupnost ze zákona, která by nebyla vyloučena »testamentem« ze dne 13. dubna 1919, poněvadž toto poslední pořízení, jak nižšími soudy správně bylo uznáno, není testa-

mentem, nýbrž pouhým kodícilem, tak že žalovanému dědické právo ze závěti nepřísluší.

Čís. 1156.

Zákon o ochraně nájemců ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n.

Zahrada, najatá současně s bytem za jednotně ujednané nájemné, jest součástí bytu.

(Rozh. ze dne 30. srpna 1921, Rv II 251/21.)

Jednotnou smlouvou nájemní pronajat byl byt ve větším městě spolu se zahradou, při domě se nacházející, za úhrnné nájemné. Pronajímatelka vypověděla nájem části zahrady. K námitkám nájemce procesní soud první stolice výpověď uznal účinnou. Odvolací soud rozsudek potvrdil a uvedl na vyvrácení žalovaným namítané nepřipustnosti pořadu práva v důvodech: Jest sice pravda, že v § 31 zákona ze dne 8. dubna 1920, čís. 275 sb. z. a n. byla ochrana nájemců rozšířena i na jednotlivé části bytu a jakékoli jinaké místnosti, které jsou předmětem nájemní smlouvy. Zákon týká se však dle svého účelu pouze potřeb obývacích a hospodářských, ač mohl by se vztahovati též na zahrady při domech venkovských, jichž používá se ku pastvě dobytka. Nelze jej však vztahovati na zahradu ve městě, jež slouží pouze k příjemnějšímu bydlení, nikoliv však skutečným potřebám životním.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších stolic a řízení jim předcházejší a žalobu odmítl.

Důvody:

Právem vytýkají dovolatelé zmatečnost řízení a rozsudků nižších soudu ve smyslu § 477 čís. 6 c. ř. s. Dle §§ 1 a 31 zákona o ochraně nájemníků vztahují se ustanovení tohoto zákona o bytech, pokud není jinak stanoveno, také na jednotlivé části bytů a jakékoli jiné místnosti, které jsou předmětem nájemní smlouvy. Je nesporno, že část zahrady, o kterou se jedná, pronajata byla vypovídaným nájemníkům zároveň s jich bytem v témže domě, že činže jak z bytu tak i ze zahrady byla jednotnou. Zahrada ta jest součástí najatého bytu, tedy jednotlivou částí bytu, která je předmětem nájemní smlouvy o bytu a vztahuje se proto dle výslovného ustanovení § 31 citovaného zákona ustanovení jeho i na tuto zahradu. Dle ustanovení §§ 1 a 4 zákona toho lze však smlouvu nájemní vypovědět jenom se svolením soudu v řízení nesporném. Je proto pořad práva v tomto případě nepřipustným a jde o zmatečnost celého řízení i rozsudků obou stolic ve smyslu § 477 čís. 6 c. ř. s. (§ 503 čís. 1 c. ř. s.).

Čís. 1157.

Slušná výživa ve smyslu §§ 108, 117 obč. zák. může být vyměřena též v naturalích.

(Rozh. ze dne 1. září 1921, R II 318/21.)